

Prawo europejskie w orzecznictwie polskich sądów administracyjnych

Sto lat temu, w październiku 1922 r. rozpoczął działalność orzeczniczą Najwyższy Trybunał Administracyjny (NTA). Po drugiej wojnie światowej działalność Trybunału nie została wznowiona. Na przywrócenie sądowej kontroli administracji w Polsce trzeba było czekać aż do 1980 r., kiedy to został utworzony Naczelny Sąd Administracyjny (NSA). Od 1997 r. sądownictwo administracyjne ma podstawy konstytucyjne, a w 2002 r. zostały powołane do życia wojewódzkie sądy administracyjne (WSA). W orzecznictwie NSA zdarzają się odwoływania do judykatury NTA, świadczące o ciągłości polskiej myśli prawniczej.

Przy tej jubileuszowej okazji warto zwrócić uwagę na nader istotny aspekt działalności sądów administracyjnych, a mianowicie stosowanie przez nie prawa europejskiego: zarówno Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, jak i prawa Unii Europejskiej, a także korzystania z orzecznictwa europejskich trybunałów: odpowiednio strasburskiego i luksemburskiego. W naszym czasopiśmie są publikowane regularnie przeglądy orzecznictwa europejskiego NSA.

Najbardziej spektakularnym przejawem powiązań sądów administracyjnych z prawem europejskim jest kierowanie pytań prejudycjalnych do TSUE. Do połowy 2022 r. sądy administracyjne wydały blisko 100 postanowień zawierających odesłania prejudycjalne, co stanowi ponad jedną trzecią odesłań wszystkich polskich sądów. Trzydzieści odesłań pochodziło od poszczególnych WSA, a blisko siedemdziesiąt – od NSA. Niektóre wyroki TSUE wydane w odpowiedzi na pytania polskich sądów administracyjnych mają znaczenie dla rozwoju prawa w skali całej Unii; wystarczy tu wymienić przykładowo wyroki z 19.11.2009 r., C-314/08, *Filipiak*; z 13.12.2017 r., C-403/16, *El Hassani*; z 10.03.2021 r., C-949/19, *M.A.* oraz przede wszystkim z 2.03.2021 r., C-824/18, *A.B.*

Redakcja EPS z satysfakcją odpowiedziała na inicjatywę Prezesa NSA: przygotowania specjalnego numeru naszego czasopisma poświęconego wybranym zagadnieniom prawa europejskiego (konwencyjnego i unijnego) znajdującym odbicie w działalności sądów administracyjnych. Autorami artykułów są sędziowie NSA i inne osoby związane blisko z tym Sądem. Na osobne odnotowanie zasługuje udział Prezesa TSUE prof. Koena Lenaertsa (członka Rady Naukowej naszego czasopisma) i Rzecznika Praw Obywatelskich prof. Marcina Wiąckiego.

Rada Naukowa i Kolegium Redakcyjne EPS składają wielkie podziękowania Prezesowi NSA, prof. Jackowi Chlebnyemu za inicjatywę zaprezentowania naszym czytelnikom związków orzecznictwa sądów administracyjnych z prawem europejskim w artykułach napisanych przez autorów reprezentujących podejście teoretyczne i praktyczne. Podziękowania należą się także osobom współdziałającym w merytorycznej redakcji tekstów zawartych w niniejszym numerze naszego czasopisma: profesorom Wojciechowi Piątkowi i Wojciechowi Sawczynowi z Biura Orzecznictwa NSA.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

European Law in the Jurisprudence of Polish Administrative Courts

A hundred years ago, in October 1922, the Supreme Administrative Tribunal (SAT) commenced its judicial activities. But after WWII, the Tribunal did not resume its activity. Judicial review of the Polish administration was not restored until 1980, when the Supreme Administrative Court (SAC) was established. Since 1997 administrative judiciary has had constitutional foundations and in 2002 provincial administrative courts were created. In SAC case law one may sometimes find citations of SAT decisions, which attests to the continuity of Polish legal thought.

On the occasion of this centenary, it is proper to highlight a very important aspect of administrative courts' activities, namely their application of European law: both the European Convention on Human Rights and European Union law, and the case law of the European Courts based in Strasbourg and Luxembourg, respectively. Our journal regularly publishes reviews of case law of the SAC on European themes.

The most spectacular manifestation of administrative court's links with EU law is found in the references for preliminary rulings submitted to the CJEU. Until mid-2022, administrative courts have passed nearly 100 rulings containing references for preliminary rulings, which accounts for more than one third of the total number of references from Polish courts. Thirty references came from provincial administrative courts and almost 70 from the SAC. Certain CJEU judgments delivered in response to questions from Polish administrative courts are significant to the development of law throughout the Union; by way of example, it suffices to mention the judgments of 19 November 2009, C-314/08, *Filipiak*; 13 December 2017, C-403/16, *El Hassani*; 10 March 2021, C-949/19, *M.A.*, and – especially – 2 March 2021, C-824/18, *A.B.*

The editorial board of EPS enthusiastically welcomed the initiative of the President of the SAC to prepare a special issue of our journal dealing with problems of European law (the Convention and EU law) which are reflected in the activities of the administrative courts. The articles were written by judges of the NSA and other persons who are closely linked to this Court. The contributions from the President of the CJEU, Prof. Koen Lenaerts (a member of the Academic Council of our journal), and Prof. Marcin Wiącek, the Polish Ombudsperson, merit a special mention.

The Academic Council and the Editorial Board of EPS take this opportunity to thank the President of the SAC, Prof. Jacek Chlebny, for the initiative of presenting to our readers the links between case law of administrative courts and European law in articles written by authors who are theoreticians and practitioners. We would also like to thank persons who cooperated in the academic editing of the texts included in this issue of our journal: Prof. Wojciech Piątek and Prof. Wojciech Sawczyn from the SAC Judicial Decisions Bureau.

Professor Stanisław Biernat
'EPS' Editor-in-Chief